

ÜYELERİMİZDEN

Ş. Nihal Aydın

Bazı Petrografik Terimlerin Türkçe Kullanılışı ile İlgili Örnekler

Teknik terimler meslektaşlar arasındaki ortak dildir. İlimi daha önce yapanlar, terimlerini de tanımlamışlardır. Bunların çevirisini yaparken, manadan kayıp olmamasına azami dikkat edilmelidir. Makalede bu konuyla ilgili olarak petrografiden bazı örnekler verilmiştir. Uluslararası geçerliliği olan terimlerin kabul edilmesi ile ulusal ve uluslararası platformda meslektaşlar birbirini daha kolay ve daha net anlayacaklardır. Terimlerin Türkçeleştirilmesi çalışmalarını devam etmelidir. Bunlar zaman içerisinde meslektaşlar arasında veya hiç değilse petrografi halka anlatılırken kullanılabilirler.

GİRİŞ

Dil (=Lisan), insanların düşüncelerini ve duygularını bildirmek için, kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşmadır (TDK Türkçe Sözlük 2019).

Her bilim dalında, her meslekte kendine özgü teknik terimler bulunmaktadır.

Nasıl bir ülke insanların ve tüm dünya insanların birbirleriyle anlaşması için ortak bir dile gereksinim varsa, teknik terimler de hem Türk meslektaşların birbirleriyle, hem Türk ile dünya meslektaşları arasında anlaşmayı sağlayacak ortak dildir. Son yıllarda “ İngilizce “, tüm dünyada bilim dili ve konuşma dili olarak kabul edilmiş görünmektedir.

Bu makalenin amacı, meslektaşlara, petrografideki teknik terimler hakkında düşünmek, tartışmak için bir çağrı yapmaktır.

Makale, petrografide kullanılan terimlerle sınırlıdır. Böyle bir çalışma jeolojinin her dalı

için gerçekleştirilebilir. Her branşın mensupları, o dala ait terimleri en iyi şekilde ifade edeceklerdir.

Türkiye, jeoloji ile cumhuriyetin kurulmasından sonra tanışmıştır. Bu bakımdan teknik terimlerin hepsi yabancı dillerdedirler. Bunları tanımlamak ve Türkçe karşılıklarını bulmak amacıyla çeşitli sözlükler hazırlanmıştır. (Pamir H.N., Öztunalı Ö, 1971; Altınlı E., 1986; Çiftçi E., 2003).

Herhangi bilimsel bir çalışmada, bilimi daha önce yapanlar, konuyla ilgili teknik terimleri saptarlar ve tanımlarlar. Araştırmacıların titizliği şu olayla daha iyi anlatılabilir: Alker v.d. (1962) “gneiss”ı Almanca tanımladıklarını, başka dillere çevrilirken ortaya çıkabilecek anlam farklılıklarından veya kayıplarından dolayı sorumluluk kabul edemeyeceklerini belirtmektedirler. Petrografideki teknik terimlerin, Türk meslektaşların kendi içlerinde ve Türk ile

dünya meslektaşları arasında, bu özenle kullanılması gerekmektedir.

Türkiye’de petrografide teknik terimlerin kullanımında, araştırmacıların alışkanlıkları rol oynamaktadır. Ancak bu, yeniliklere açık olunmayacağı anlamına gelmemelidir.

BAZI PETROGRAFİK TERİMLERİN TÜRKÇE KULLANILIŞI İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

Teknik terimlerin Türkçelerini sağlam bir temel üzerine yerleştirme çalışmaları harf devrimi ile başlamış olup çeşitli aşamalardan geçmiştir. 1939 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve orta öğretim için astronomi, biyoloji, botanik, zooloji, fizik, jeoloji, kimya ve matematik terimlerinin Fransızca, Osmanlıca ve Türkçe karşılıklarını vererek yayımlamıştır. Okul kitaplarında bu Türkçe terimler kullanılmaya başlanmıştır. Bu yayına göre Fransızcası “Géologie”, Osmanlıcası “Arziyat” olan terimin Türkçesi “Yer-bilim, Jeoloji” dir. Petrografi teriminin Türkçesi ve Osmanlıcası “Petrografi”, Fransızcası “Pétrographie” dir.

Latince geo = yer, logos = bilim demektir. Jeoloji Dünya gezegenini inceler. Latince petro = kaya anlamına gelmektedir. TDK 2019 Türkçe Sözlük petrografiye “taş bilimi” olarak tarif etmektedir. Jeolojinin bu dalının faaliyet alanı, kayaçların sınıflandırılması ve tanımlanmasıdır.

“Rock” kayanın İngilizce karşılığıdır. Glossary of Geology (2011)’e göre kaya: bir veya birkaç mineralden ve/veya camsı malzemeden ve/veya organik gerecin katılmasıyla oluşan malzemedir. Tokay M. (1969-70), Türkçede “kaya”nın sert ve büyük kütle olarak tanımlanmasından dolayı, “kayaç” terimini ortaya koymuştur. Kayaç az pekişmiş kütleleri de kapsamaktadır. Bu, meslektaşlar arasında kabul görmüş; günümüze gelmiştir. Şimdilerde kaya ve kayaç birbirlerinin yerlerine kullanılmakta-

dırlar. Kaya veya kayaç: Bir veya birkaç mineralden ve/veya camsı malzemeden ve/veya organik gerecin katılmasıyla oluşmuş, az veya çok pekişmiş, sert veya kolay ufalanan, yer kabuğunun yapı gereci olan ve orada büyük yerler kaplayan malzemedir.

Taş (= stone, İngilizce) ise bu büyük materalardan kopmuş veya koparılmış veya kesilmiş küçük parçadır.

Mineral isimlerinin bir kısmı bir bilim insanının adıdır. Örneğin “Biotite” Fransız fizikçi “Biot”un onuruna verilmiş bir isimdir. Alman filozofu ve şairi Goethe aynı zamanda iyi bir mineralogdur. Bulduğu minerale “Goethite” ismi verilmiştir. Dr. Evren Yazgan’ın (MTA) Kayseri’de belirlediği mineral “Yazganit” olarak adlandırılmıştır.

Bazı mineraller ilk belirlendikleri yerin adını taşımaktadırlar. Örneğin “topaz” Kızıldeniz’deki Topazian adasından, “bakır” Kıbrıs (Cyprus)’dan, Türkiye üzerinden geçerek Avrupa’ya getirilen “turkuaz (turquoise)” Fransızca “Türk” kelimesinden isimlerini almaktadırlar.

Bir kısım minerallere çok belirgin özelliklerine göre isim verilmiştir. Örneğin stavrolit (stavrolite) Yunanca haç anlamına gelen bir kelimeden türetilmiştir. Çünkü haç şeklindeki ikizleri çok yaygındır.

Magmatik kayaçların bir kısmının isimleri ilk bulan bilim insanının ilk belirlediği yerin adını vermesiyle ortaya çıkmaktadır. Örneğin Lacroix 1916 yılında Madagaskar’ın Ankaramy bölgesinde bulunduğu kayaca “Ankramit” (bir bazalt çeşidi), aynı adanın Ankaratra yöresinde bulunduğu kayaca “Ankaratit” (bir nefelinit çeşidi) ismini vermiştir.

Başkentimiz Ankara’da yaygın bulunan volkanik kayaçlardan “Andezit” halk içinde “Ankara Taşı” olarak bilinmektedir. Andezit ismini Güney Amerika’daki “Andes” dağlarından al-

maktadır.

Magmatik kayaçların bir kısmının isimleri karakteristik özelliklerini belirtmek için verilmiştir. Örneğin Diabase, bazaltların tekstürü ile iri taneli kayaçların dokusu arasında kalan bir geçiş tekstürüne sahiptir, Yunanca “köprü” anlamına gelen “diabasis” kelimesinden türetilmiştir.

Plutonic Rocks (İng.) = Plutonik Kayaçlar = Yer kabuğunun derinliklerinde, büyük kütleler halinde magmanın katılaşmasıyla oluşan kayaçlardır. (Pamir H.N., Öztunalı Ö., 1971). Bu kayaçlar yeryüzünde mostra verebilmektedirler. Bu sebeple plutonik kayaçlara derinlik kayacı denilirse manadan kayıp olmaktadır.

Metamorfizma = Başkalaşım olduğunda anlam kaybı olmaktadır. Çünkü metamorfizmada olduğu gibi, alterasyonda da kayacın mineralojik ve tekstürel özellikleri, fiziksel ve kimyasal etkinliklerle başkalaşmaktadır. Aradaki fark, metamorfizmanın yerin derinliklerinde, alterasyonun ise yeryüzünde veya yüzeye yakın yerlerde oluşmasıdır.

Alterasyon terimi, hidrotermal alterasyon ve weathering’i kapsamaktadır (Glossary of Geology 2011). Türkiye’de weathering’e karşılık ayrışma/atmosferik ayrışma/bozunma terimleri önerilmektedir (Çiftçi E., 2003). Aynı yazar hidrotermal alterasyonun, kimyasal ayrışmanın tanımlamalarını da yapmaktadır. Erkan Y. (1978) ise bozunma terimini hidrotermal alterasyon ve weathering’i kapsayacak şekilde kullanmaktadır. Bir başka ifadeyle “bozunma” uluslararası terim olan “alterasyon” un karşılığıdır. Tokay M: (1968-69) weathering’e karşılık “günlenme” teriminin kullanılabileceğini önermiştir.

Son yıllarda yapılan yayınlarda idiomorf, fenokristal v.d. gibi terimlerin uluslararası halleriyle, Çiftçi E: (2003)’e göre kullanıldığını

görmek sevindiricidir. Ancak aynı makalelerde ayrışma başlığı altında hem hidrotermal alterasyon hem weathering ile oluşan mineraller verilmektedir. Zikredilen sözlükte ayrışma weathering’in karşılığıdır. İlgili yayınlarda ise ayrışmanın uluslararası terim olan alterasyonun karşılığı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Herhangi bir yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için alterasyon şöyle tanımlanmalıdır: Herhangi bir kayaçta, fiziksel ve kimyasal etkinliklerle, yeryüzünde veya yüzeye yakın yerlerde, hidrotermal solüsyonlar veya atmosferik ve biyolojik etmenlerle oluşan mineralojik, kimyasal ve tekstürel değişikliklerdir. Hidrotermal alterasyon hidrotermal solüsyonlar tarafından oluşturulan, weathering atmosferik koşullar ve biyolojik etmenlerle ortaya çıkan değişikliklerdir.

İdiomorf, kendine özgü kristal şekli ideal olarak oluşmuş magmatik kökenli kristaller için kullanılan bir terimdir (Çiftçi E., 2003). Bunların yerine sadece özşekil kullanılırsa köken belirtilmemiş olmaktadır. Bu mana kaybı demektir. Hipidiomorf, hipidioblast, xenomorf, xenoblast benzer şekilde tanımlanırlar.

Çiftçi E. (2003) aksesuar mineral (= accessory mineral) teriminin tanımlamasını en uygun şekilde yapmaktadır: Bir kayacın kök ismini etkilemeyen mineraldir. Buna rağmen “tali mineral” terimi de kullanılabilir. Bu, Pamir H.N., Öztunalı Ö. (1971)’e göre kayaçlarda yaygın olarak bulunan mineraldir. Kayacın ismini etkilemedikleri hususu göz ardı edilmektedir. Tali sözlük anlamıyla, önem bakımından ikinci derecede olan, ikincil, sekonder demektir. Burada aksesuar mineraller mi, alterasyon mineralleri mi anlatılmak isteniyor, net anlaşılmamaktadır. Kullanılması uygun değildir.

Texture = doku, groundmass = matrix = hamur güzel üretilmiş Türkçe terimlerdir. Magma

= magma veya mağma olarak kullanılmaktadır.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Dillerin kelime dağarcığı ile toplumların yaşam ve kültür düzeyleri arasında güçlü ve etkili bir bağlantı vardır. Yabancı ülkelerden alınan araç, gereç ve bilimsel ürünler ile birlikte birçok yabancı kelime de dilimize girmektedir.

Türkiye jeoloji ile cumhuriyetle birlikte tanışmıştır; önce başka bilim kollarının içinde yer almıştır; bağımsızlığına kavuşması 1970'li yılları bulmuştur. Böylece Türk jeoloji mühendisleri mesleğin getirdiği bütün sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır.

Jeolojide teknik terimler, ülkemiz bu bilim dalıyla tanışmadan önce konulmuş, tanımlanmış ve kullanılmışlardır.

Büyük, derin ve değerli emeklerle jeolojide teknik terimler sözlükleri hazırlanmıştır. Şimdilere yaklaşıldıkça, terimlerin özgün hallerinde kullanımına yaklaşılmaktadır (1971, 1986, 2003 sözlükleri).

Terimler Türkçe'ye çevrilirken manadan kayıp olabilir; bu göze alınamaz. Bu bağlamda Alker v.d. (1962)'nin "Biz gneiss'ı Almanca tarif ettik, çeviriden doğacak anlam kayıplarından mesul değiliz." ifadesi her zaman göz önünde tutulması gereken bir husustur.

Şimdiye kadar halk arasında kullanılan terimler mi, bilimsel terimler mi tartışmasına gerek duyulmamıştır. Meslektaşlar arasında bilimsel terimlerin tercih edilmesi kesinlikle yerinde bir davranıştır. Bu konuda yapılan, alışkanlıklardan kaynaklanan yanlışları da düzeltmek gerekir. Örneğin "diamond" Latince "mağlup olmaz" anlamına gelen bir sözcükten türetilmiştir. "Elmas" onun halk dilindeki karşılığıdır. Jeoloji mühendisleri kendi aralarında diamond kelimesini kullanmalıdırlar.

Kaya ve kayacık: Bir veya birkaç mineralden

ve/veya camsı malzemeden ve/veya organik gerecin katılmasıyla oluşmuş, az veya çok pekişmiş. Sert veya kolay ufalanan, yer kabuğunun yapı gereci olan ve orada büyük yerler kaplayan malzemedir. Taş ise büyük materyalden koparılmış veya kesilmiş küçük parçadır. Bunlar uluslararası terimlerin kabul görmüş halidirler.

Bir kısım mineral ve magmatik kayacık isimleri, özel isimlerden türetilmiştir. Örneğin Biot-Biotite, Topazian-Topaz, Andes-Andesite v.d.. Diğer bir kısım mineral ve magmatik kayacık isimleri tanınmalarında çok önemli bir özelliği belirtecek şekilde konulmuştur: Staurolite v.d., diabasise v.d..

Bu sebeplerden ötürü mineral ve magmatik kayacık isimlerinin tercümesi veya yazılışlarının değiştirilmesi düşünülmemelidir. Bunlara en güzel örnek fosil isimlerinin özgün halleriyle kullanılıyor olmasıdır.

Mineral ve magmatik kayacık isimlerinde veya teknik diğer terimlerde (hipidiomorf, hipidioblast v.d.) iki sesli harf yan yana gelebilmektedir. Bu, Türkçe gramere aykırı görünse de istisnalar vardır: Jeoloji, nail v.d. gibi isimler Türkçe Sözlük (2019)'te bu yazılış halleriyle yer almaktadırlar. Okunurken jeyoloji, nayil denmemektedir.

Türkiye, Alplerden başlayan, bütün ülkemizi içine alan, Kafkaslardan Himalayalara uzanan hidrotermal alterasyonun çok etkin olduğu bir zonda yer almaktadır. Türkiye'de weathering'de etkilidir.

Epidot, talk v.d. gibi bazı mineraller sadece hidrotermal alterasyon ile oluşabilirler. Ancak klorit, kil v.d. gibi bir kısım mineral ise hem hidrotermal alterasyon hem weathering ile oluşmaktadırlar. Bunların hangi yoldan oluştukları polarizan mikroskop ile ayırt edilemez. Daha ayrıntılı çalışmalara gereksinim vardır.

Bu bakımdan bütün Türkiye için hem hidrotermal alterasyonu hem weathering'i kapsayan ve uluslararası kabul görmüş olan alterasyon teriminin kullanılması uygun olacaktır.

Dil sadece bir iletişim aracı değil, bir iletişim ortamı, yaşanan solunan bir ortam diye düşünülmelidir. Bundan dolayı petrografideki teknik terimlerin anlattıklarını Türkçe'ye aktarırken mineralin veya kayacın oluşumu gibi bütün diğer verilerden de yararlanmak gerekir.

Bu bağlamda "doku" ve "hamur" iyi üretilmiş terimlerdir. Kayaçlar molekül molekül, mineral mineral dokunmaktadır. Doku, Pamir H.N., Öztunalı Ö. (1971); hamur, Altınlı E. (1986) tarafından önerilmiştirler.

Özşekil iyi üretilmemiş bir terimdir. Çünkü köken göz önünde tutulmamıştır. Buna rağmen gereksinim duyulan zamanlar olabilir. Örneğin bir sedimenter kayaçta, az hatta tek numuneyle, kısa sürede karar verilmesi gerekebilir. Kuarsın magmatik kayaçlardan mı (idiomorf v.b.) metamorfik kayaçlardan mı (idioblast v.b.) geldiği sorusuna kesin yanıt bulunamıyorsa, "özşekil" terimi kullanılır. Sorunun cevabı geleceğe bırakılabilir.

Şimdilerde her jeoloji mühendisi alıştığı terminolojiyi kullanmaktadır. Petrografide uluslararası kabul görmüş terimler kullanılmalıdır. Türkçe terimler halka anlatımda kendilerine yer bulurlar.

Böylece İngilizce özlü, özetli makaleler de bile dünya meslektaşlarıyla aynı jeoloji dilinin kullanımı sağlanmış olacaktır.

Türkiye'de her ilde en az bir üniversite, bunların yaklaşık dörtte birinde jeoloji mühendisliği bölümü bulunmaktadır. Terimlerin uluslararası hallerine uygun kullanılması ile kaliteli eğitime anlamlı bir katkı yapılmış olacaktır.

Şimdiye kadar bu konudaki bocalamalar doğal karşılanmalıdır. Cumhuriyetin yüzüncü

yılına gidilirken Türk jeoloji mühendisleri teknik terimler konusunda kararlılıkla ilerlemelidirler.

Yayımların kaynakları yazılırken hangi jeoloji sözlüğünün esas alındığı belirtilmelidir; veya hangi terimin hangi sözlükten alındığı yazılmalıdır. Hiç değilse her bir teknik terim için kaynak dildeki yazılımı parantez içinde verilmelidir.

Kayaca, taşa saygı göstermeye öncelikle jeoloji mühendisleri özellikle mineraloglar ve petrograflar başlamalıdır.

Bu yazı petrografide teknik terimlerin üzerinde düşünmek için bir çağrıdır. Gerekiyorsa jeolojinin diğer dalları için de benzer bir çalışma yapılabilir.

Türk jeoloji mühendisleri daha çok çalışıp bilim üretebilirlerse, Türkçe terimler uluslararası literatüre girecektir. Yazganit minerali gibi. Çünkü bilimi daha önce yapanlar terimini de koyup tanımlayacaklardır.

Jeolojideki teknik terimlerin Türkçeleştirilmesi konusunda çalışmalar devam etmelidir. Bu akım bilimden ve akıldan kaynaklanmalıdır. İyi üretilmiş olanlar aradan süre geçtikçe artabilirler.

Gerek uluslararası gerek Türkçe terimler zaman içinde kendilerine yer bulacaklardır. Teknik terimler için mesleği ve onun branşlarını uygulayanlar ile dil bilimciler çalışmalıdırlar.

Uluslararası teknik terimlerin kendi aralarında ve günlük yaşamda kullanılmasında en güzel örneği hekimler vermektedirler. Böylece her koşul altında uluslararası meslektaşlarıyla hızlıca ve kolayca anlaşmayı sağlamaktadırlar. Jeoloji ile tıp arasındaki benzerlikler düşünülürse (Aydın N., 1989), jeoloji mühendisleri bu konuda da neden hekimleri örnek almasınlar?

KATKI BELİRTME

Değerli hocam Dr. Gültekin Elgin'i saygıyla ve rahmetle anıyorum.

KAYNAKLAR

- Açlan M., Altun Y., 2020, Çarpışma Sonrası Pliyo-Kuvaterner Gözucu (Taşlıçay-Ağrı) Volkaniklerinin Jeokimyasal Özellikleri ve Magma Kaynak Bölge Karakteristikleri, Doğu Anadolu, Türkiye. Türkiye Jeoloji Bülteni, cilt: 63, sayı: 2, s: 195-214.
- Alker A., Clar E., Fritsch W., v.d., 1962, Ein Vorschlag zur Qualitativen und Quantitativen Klassifikation der kristallinen Schiefer, Neues Jahrbuch für Mineralogie Monatshefte, s: 163-172.
- Altınlı E., 1986, Yerbilimleri Sözlüğü, MTA Yayınları, No: 195, Ankara, 1175 s.
- Aydın N., 1989, Mineraloji-Petrografi-Jeokimya ve İnsan Sağlığı arasındaki Bağlantılar, Jeoloji Mühendisliği Dergisi, sayı: 34-35, s: 18-27.
- Aydın Ş.N., Bektur Z., Çelebioğlu F.N., 1998, MTA Tabiat Tarihi Müzesinde Sergilenen Mineraller, MTA Yayınları, No: 200, 210 s.
- Başkan Ö., 1978, Dilde Çeviri İşlemi, Türk Dili Dergisi, Çeviri Sorunları Özel Sayısı, sayı: 322, s: 27-36.
- Bates R.L. and Jackson J.A. (Edit.), 1980, Glossary of Geology, American Geological Institute, Falls Church, Virginia, 749 s.
- Carroll D., 1974, Rock Weathering, Second Printing, USA, 203 s.
- Çiftçi E., 2003, İngilizce-Türkçe Yerbilimleri Teknik Terimler Sözlüğü, 579 s.
- Erişiş S., Tuğrul A., Yılmaz M., Er S., 2019, Bazaltik Kayaların Mineralojik ve Petrografik Özelliklerinin Akustik Emisyon Üzerindeki Etkilerinin Araştırılması, Jeoloji Mühendisliği Dergisi, cilt: 43, sayı: 1, s: 1-21.
- Erişiş S., Tuğrul A., Er S., Yılmaz M., 2019, Bazaltik Kayaların Bileşim ve Dokusal Özelliklerinin Mekanik Davranışlarına Etkisi, Jeoloji Mühendisliği Dergisi, cilt: 43, sayı: 2, s: 259-278.
- Erkan Y., 1978, Kayaç Oluşturan Önemli Minerallerin Mikroskopta İncelenmeleri, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, A26, 497 s.
- Fettes D., Desmons J. (Edit.), 2007, Metamorphic Rocks A Classification and Glossary of Terms, Cambridge University Press, USA, New York, First Edition, 244 p.
- Folk R. L., 1980, Petrology of Sedimentary Rocks, 184 s., USA.
- Kazancı N., 2019, Doğal Taşlar Jeolojik Miras ve Koruma, Mavi Gezegen, Doğal Taşlar Özel Sayısı, sayı: 26, s:9-13.
- Korkmaz Z., 2014, Türkiye Türkçesi Grameri, TDK Yayınları, 4. Baskı, 1027 s.
- Le Maitre R.W. (Edit.), 2002, Igneous Rocks, A Classification and Glossary of Terms, Cambridge University Press, UK, 236 p.
- Mihçioğlu C., Tezcan S., Saraç T. Ve Dilaçar A., 1978, Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılıklar, Türk Dili Dergisi, Çeviri Sorunları Özel Sayısı, sayı: 322, s: 237-239.
- Nevendorf K.K.E., Mehl Jr. J.P., Jackson J.A. (Edit.), 2011, Glossary of Geology, American Geosciences Institute, Alexandria, Virginia, Fifth Edition, Revised.
- Ozon M.N., 1948, Terimler Kılavuzu, TDK Yayınları, 542 s.
- Pamir H.N., Öztunalı Ö., 1971, Yerbilim Terimleri Sözlüğü, TDK Yayını:320, 191 s.
- Sinanoğlu S., Saraç T., Özdemir E., 1972, Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılık Bulma Denemesi, TDK Yayını, 85 s.
- Spry A., 1969, Metamorphic Textures, 318 s.
- T.C. Maarif Vekilliği, 1939, İlk ve Orta Eğitim Jeoloji Terimleri, 36 s.
- Tokay M., 1968-69, Genel Jeoloji Ders Notları (Yayımlanmamıştır).
- Tröger W.E., 1935, Speizelle Petrographie der Eruptivegesteine, 354 s.
- Türk Dil Kurumu, 2018, Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılık Bulma Denemesi, 355 s.
- 2019, Türkçe Sözlük (Hazır.: Akalın Ş.H. ve Başkaları), İkinci Basım, TDK Yayını: 549, Ankara, 2763 s.
- Ündül Ö., Çobanoğlu B.C., Taz F., 2018, İstanbul Paleozoik İstifindeki Dayklar ile Yan Kayalarının Dayanım ve Deformasyon Özelliklerindeki Farklılıklar, Jeoloji Mühendisliği Dergisi, cilt: 42, sayı: 2, s: 121-142.
- Yıldırım O.Ü., 1978, C.A. Kansu'dan Tıp Terimleri, Türk Dili Dergisi, Çeviri Sorunları Özel Sayısı, sayı: 322, s: 264-265.